Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Wstęp do archeologii - wykład , PG_00200151		
Kierunek studiów	Archeologia (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2026/2027
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	1	Język wykładowy	polski
Semestr studiów	1	Liczba punktów ECTS	2.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	egzamin
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Archeologii		
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr hab. Seweryn Rzepecki	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu	dr hab. Seweryn Rzepecki	

Formy zajęć							
	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy					
	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	18.0	50

Cel przedmiotu	Wprowadzenie do podstawowych zagadnień dyscypliny. Umiejscownienie archeologii w kontekście nauk historyczych i antropologicznych. Kształtowanie pojmowania źródeł archeologicznych i procesów źródłotwórczych. Przybliżenie historii interpretacji archeologicznych, jako historii dostrzegania różnorodności źródeł archeologicznych powiązanej zwrotnie z koncepcjami narracji archeologicznej. Wprowadzenie do ochrony dziedzictwa archeologicznego i postrzegania społecznego kontekstu archeologii.

Efekty uczenia się przedmiotu

Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
[ARCHL3_W01] Zna i rozumie wybrane fakty, obiekty i zjawiska z zakresu archeologii oraz ujęcia teoretyczne służące wyjaśnianiu zależności między nimi. Posiada uporządkowaną wiedzę ogólną z zakresu nauk humanistycznych	Zna i rozumie miejsce archeologii wśród innych dziedzin nauki, definiuje najważniejsze etapy w rozwoju dyscypliny oraz opisuje różnice pomiędzy wiodącymi nurtami teoretycznymi. Potrafi przedstawić podstawowe metody datowań stosowane w archeologii, opisać procesy formowania się stanowisk archeologicznych. Rozróżnia podstawowe relikty na stanowiskach archeologicznych w tym kategorie źródeł ruchomych i nieruchomych. Wyjaśnia znaczenie badań archeologicznych dla ochrony dziedzictwa kulturowego oraz budowania wiedzy o przeszłości.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
[ARCHL3_K01] Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści z zakresu podstaw archeologii.	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
[ARCHL3_W07] Zna i rozumie współczesne społeczne, kulturowe i cywilizacyjne dylematy związane z ochroną i interpretacją dziedzictwa archeologicznego	Zna i rozumie rolę badań archeologicznych dla rozwoju kulturowego ludzkości oraz wyjaśnia różnice statusu archeologii w różnych kręgach kulturowych współczesnego świata z uwzględnieniem kontekstu politycznego czy religijnego.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
[ARCHL3_U08] Potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	Rozwiązuje podstawowe zagadnienia z zakresu studiów archeologicznych w umiejętny sposób dobierając i weryfikując dane. Potrafi ocenić poprawność podstaw źródłowych i metodologicznych interpretacji w archeologii.	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
[ARCHL3_W04] Zna główne kierunki badań archeologicznych, takich, jak archeologia procesualna, kognitywna, kontekstualna, gender studies	Zna różne kierunki badań archeologicznych i rozumie ich znaczenie w procesie budowania interpretacji oraz narracji archeologicznej.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Treści przedmiotu

Co to jest archeologia? Między humanistyką a naukami przyrodniczymi. Podstawowe pojęcia archeologii i nauki pomocnicze archeologii. Narracje w archeologii: Ewolucjonizm klasyczny, Archeologia historyczno-kulturowa, Dyfuzjonizm i migracjonizm, Funkcjonalizm i archeologia procesualna, Strukturalizm, Archeologia kognitywna. Archeologia postprocesualna. Granice i przyszłość archeologii, Źródła archeologiczne i procesy źródłotwórcze, Wykopaliska archeologiczne, jako sposób poznawania przeszłości, Datowanie w archeologii, Analizowanie przeszłości -Od arte- do ekofaktów, Klasyfikacje w archeologii, Społeczny kontekst archeologii. Do kogo należy przeszłość?, Archeologia tożsamości, Ochrona dziedzictwa archeologicznego. Etyka w archeologii.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Podstawowe wiadomości z zakresu pradziejów powszechnych, umiejętność samodzielnej lektury.

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
egzamin/test	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur

Podstawowa lista lektur	Ashmore, W., R.J. Sharer, R.J., Odkrywanie przeszłosci. Wprowadzenie do archeologii. Krakow: Avalon, 2008 Renfrew, C., Bahn, P., Archeologia. Teorie, metody, praktyka. Proszynski i s-ka, 2002 Johnson, M., Teoria archeologii. Wprowadzenie. Krakow: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, 2013
Uzupełniająca lista lektur	Barnard, A., Antropologia. Zarys teorii i historii. Warszawa: Panstwowy Instytut Wydawniczy, 2006
Adresy eZasobów	

Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	1. Czym jest nauka? 2. Co jest źródłem wiedzy w archeologii? 3. Czym jest paradygmat? Jakie są podstawowe paradygmaty stosowane w archeologii? 4. Podstawowe zasady ochrony dziedzictwa archeologicznego. 5. Społeczny kontekst archeologii.
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.